

ชุดความรู้งานวิจัย

Pixel Krungkaow: กลไกการเสริมสร้างพลังอำนาจทางสังคม เพื่อพัฒนาเมืองพหุวัฒนธรรมแห่งความสุข

Pixel Krungkaow: The Mechanism of Social Empowerment
to Develop Happy Multicultural City

โดย

ผศ.ดร.ชนทอง วัฒนะประดิษฐ์

ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากกองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม
ประจำปีงบประมาณ 2565

รายงานวิจัย

การเสริมสร้างพลังเครือข่ายภาคประชาชนเพื่อขับเคลื่อน เมืองพหุวัฒนธรรมแห่งความสุข

The People's Network Empowerment to
Drive Happy Multicultural City

ภายใต้แผนงานวิจัย เรื่อง
Pixel Krungkaow: กลไกการเสริมสร้าง
พลังอำนาจทางสังคมเพื่อพัฒนาเมือง
พหุวัฒนธรรมแห่งความสุข

โดย

ผศ.ดร.ขันทอง วัฒนะประดิษฐ์ และคณะ

ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากกองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม
ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๕

ได้รับรางวัลในงานวิจัยดีเด่น ปี ๒๕๖๕

คำนำ

ชุดองค์ความรู้จากแผนงานวิจัยนี้ เป็นการนำเสนอผลการวิจัยจากโครงการย่อย 1 คือ วิถีเมืองแห่งความสุขต้นแบบ: การถอดบทเรียนเพื่อพัฒนาเมืองพหุวัฒนธรรมแห่งความสุข และ โครงการย่อย 2 การเสริมสร้างพลังเครือข่ายภาคประชาชนเพื่อขับเคลื่อนเมืองพหุวัฒนธรรมแห่งความสุข โดยมีแรงบันดาลใจในการทำงานที่ได้ต้นแบบจากในหลวงรัชกาลที่ 9 ที่ท่านทรงอุทิศตนเพื่อปวงชน ด้วยความเสียสละ และอยากเห็น

ปวงชนชาวไทยมีความสุข ทั้งกายเป็นสุข สังคมเป็นสุข จิตใจคนเป็นสุข และปัญญาสร้างสุข ซึ่งต้องอาศัยพลังสังคมมาร่วมกับสานต่อปณิธานของพระองค์ โดยเริ่มต้นจากตนเอง ในฐานะนักวิจัย ทำอย่างไรที่จะนำพาความรู้ไปช่วยพัฒนาชุมชน ท้องถิ่น และการนำพาตนเองเป็นต้นแบบให้กับนิสิตในทางฐานะอาจารย์ ที่ต้องมีการเรียนรู้ตลอดชีวิต ไม่หยุดพัฒนาและสร้างประโยชน์เพื่อสังคม ความสำเร็จของการวิจัยนี้ขออน้อมถวายเป็นพุทธบูชา และน้อมรำลึกถึงองค์สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในรัชกาลที่ 9 ผู้เป็นผู้นำต้นแบบให้ปวงชนชาวไทย ขอขอบคุณพลเมืองอาสาศรือโยธยา และเครือข่าย นิสิต ศิษย์เก่า สันติศึกษา ที่ได้มาร่วมเติมเต็มกิจกรรมการวิจัย และทุกท่านที่เกื้อหนุน ขอให้ทุกท่านสุขสวัสดิ์และมีความสุขตลอดไป

ผศ.ดร.ชนทอง วัฒนประดิษฐ์

หัวหน้าแผนงานวิจัย

สารบัญ

คำนำ

สารบัญ

บทนำ

วิธีดำเนินการวิจัยและขอบเขตการศึกษา

องค์ประกอบการพัฒนาเมืองแห่งความสุข

การพัฒนาการเสริมสร้างพลังเครือข่ายภาค
ประชาชนขับเคลื่อนเมืองพหุวัฒนธรรมแห่ง
ความสุขในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

กลไกการเสริมสร้างพลังเครือข่ายภาคประชาชน
เพื่อขับเคลื่อนเมืองพหุวัฒนธรรมแห่งความสุขใน
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

องค์ความรู้จากงานวิจัย

ภาพกิจกรรม

ประวัติผู้วิจัย

ก

ข

1

5

7

9

11

14

19

21

ข

บทนำ

32

ตัวเลข 32-54-61 คือ ตัวเลขที่สะท้อนทิศทางสถานการณ์ความสุขของประเทศไทย โดยการจัดอันดับความสุขของ Gross National Happiness หรือ GNH ซึ่งถึงแม้ว่าผลกระทบจากสถานการณ์จากโรคไวรัสโคโรนา covid-19 อาจเป็นปัจจัยที่ทำให้คนทั่วโลกมีความสุขลดลงจากภัยคุกคาม รวมถึงสถานการณ์ไม่สงบจากภัยสงครามระหว่างประเทศยูเครนและรัสเซีย ที่ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจโลก แต่อย่างไรก็ตามเป็นที่น่าสังเกตว่า ประเทศฟิลิปปินส์ ที่เคยถูกจัดอันดับระดับความสุขน้อยกว่าประเทศไทย แต่ในปี 2022 กลับพบว่า ประเทศฟิลิปปินส์ ถูกจัดอันดับความสุขสูงกว่าประเทศไทย? [1]

54

มีข้อมูลที่ชี้ให้เห็นถึงตัวเลขการเติบโตทางเศรษฐกิจไม่ใช่ตัวบ่งชี้ความสุขของคนในประเทศทั้งหมด ดังเช่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา แม้จะมีตัวเลข GDP อันดับที่ 5 ของประเทศ [2] แต่เมื่อวัดความสุขของคนในจังหวัด พบว่า อยู่ในอันดับที่ 57 [3] แต่ในทางตรงข้าม จังหวัดที่มีตัวเลข GDP อยู่อันดับท้ายของประเทศกลับมีความสุขติดอันดับต้นของประเทศ เช่น จังหวัดแม่ฮ่องสอน

61

[1] Chokkerd.P.(2022). Thailand is less happy Happiness levels are the lowest since the 2014 Coup. Retrieved from. <https://brandinside.asia/world-happiness-report-2022-on-thai-happiness-decreasing/>.

[2] Office of National Economic and Social Development Council. (2021). Gross Regional and Provincial Product Chain Volume Measures 2020 Edition. Retrieved from. https://www.nesdc.go.th/ewt_dl_link.php?nid=12388&filename=gross_regional.

[3] Academic Network for Community Happiness Observation and Research.(2565). Ranking results of the province of happiness of Thailand :A case study of people aged 18 years and over in 77 provinces across the country. Retrieved from. http://www2.maehongson.go.th/usrupt/dailyevent/march 2013/leadm3d28_doc.pdf.

ตัวอย่างที่แสดงให้เห็นว่า การเติบโตเศรษฐกิจไม่ใช่ตัวชี้วัด
ความสุข ความสำเร็จของคนในประเทศ เช่น จังหวัด
พระนครศรีอยุธยา มีการสำรวจจัดอันดับเมืองน่าอยู่ [4] พบว่า

- GDP อยู่ในอันดับที่ 5
- จำนวนปริมาณขยะ อันดับที่ 20
- จำนวนคดีเกี่ยวกับร่างกายอันดับที่ 18
- จำนวนคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินอันดับที่ 14
- จำนวนผู้บาดเจ็บและเสียชีวิตบนท้องถนนอันดับที่ 29

จังหวัดพระนครศรีอยุธยายังมีจุดแข็งที่สำคัญ คือ ความเป็นสังคมพหุวัฒนธรรม คือ ชาวพุทธ คริสต์ อิสลาม สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุขมาเนิ่นนาน เรียกได้ว่าเป็นต้นแบบพื้นที่สันติภาพแบบไร้รอยต่อหรือความขัดแย้งในทางศาสนาและวัฒนธรรม และมีโบราณสถานแหล่งท่องเที่ยวโบราณที่เป็นอัตลักษณ์ประเทศไทยที่สำคัญในระดับโลก เป็นจุดดึงดูดสามารถสร้างรายได้ให้กับประเทศไทย แต่อย่างไรก็ตามการรวมตัวรวมกลุ่มต่างๆ ที่จะมาร่วมพัฒนาจังหวัดยังไม่เข้มแข็งพอและขาดบรรยากาศที่เอื้อให้พลังภาคประชาชนมีความเข้มแข็งสามารถผลักดันนโยบายในการพัฒนาจังหวัดที่เป็นความต้องการของประชาชนในพื้นที่อย่างแท้จริง

[4] Sumriddetchkajorn.S.(2022). Livable Provinces. Retrieved from. <https://public.tableau.com/app/profile/sarun.sumriddetchkajorn5658/viz/Livable-Province-2560/LivableProvinces>.

ดังนั้นแผนวิจัยนี้จึงมีความมุ่งหมายที่จะนำจุดแข็งอันได้แก่ ความเป็นสังคมพหุวัฒนธรรม การรวมกลุ่มของประชาชนจิตอาสาที่หลากหลายมาร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมวิเคราะห์ ร่วมรับผล ซึ่งนับว่าเป็นกลไกการเสริมสร้างพลังอำนาจทางสังคมที่จะสามารถพัฒนาจังหวัดพระนครศรีอยุธยาให้เป็นเมืองพหุวัฒนธรรมแห่งความสุข โดยการนำองค์ความรู้จากงานวิจัย 2 เรื่องมาต่อยอดขยายผล กล่าวคือ งานวิจัยสันติภาพไร้รอยต่อ และงานวิจัยวิศวกรสันติภาพท้องถิ่น ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการพัฒนาเชิงพื้นที่อย่างต่อเนื่อง

โครงการย่อย 1

- **วิถีเมืองแห่งความสุขต้นแบบ:** การถอดบทเรียนเพื่อพัฒนาเมืองพหุวัฒนธรรมแห่งความสุข เป็นการศึกษาถอดบทเรียนพื้นที่เมืองแห่งความสุขต้นแบบ ได้แก่ จังหวัดตรัง และ จังหวัดแม่ฮ่องสอน เพื่อให้ได้แนวทางในการพัฒนาเมืองพหุวัฒนธรรมแห่งความสุข โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ

โครงการย่อย 2

- **การเสริมสร้างพลังเครือข่ายภาคประชาชนเพื่อขับเคลื่อนเมืองพหุวัฒนธรรมแห่งความสุข** เป็นการนำองค์ความรู้จากโครงการย่อย ๑ มาสู่การปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม เพื่อให้เครือข่ายภาคประชาชนที่เข้าร่วมโครงการได้ร่วมกันวิเคราะห์คุณลักษณะและกระบวนการขับเคลื่อนเมืองพหุวัฒนธรรมแห่งความสุขแบบมีส่วนของเครือข่ายภาคประชาชน และนำไปใช้จริงในการขับเคลื่อนอย่างเป็นรูปธรรมจนเกิดมรรคผลความรู้ที่สะท้อนถึงผลการสร้างพลังเครือข่ายภาคประชาชนขับเคลื่อนเมืองพหุวัฒนธรรมแห่งความสุข

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาถอดบทเรียนวิถีเมืองแห่งความสุขต้นแบบพื้นที่ที่มีความเป็น พหุวัฒนธรรมในจังหวัดแม่ฮ่องสอน และจังหวัดตรัง
2. เพื่อพัฒนาการเสริมสร้างพลังเครือข่ายภาคประชาชนขับเคลื่อนเมืองพหุวัฒนธรรมแห่งความสุขในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
3. เพื่อนำเสนอกลไกการเสริมสร้างพลังเครือข่ายภาคประชาชนเพื่อขับเคลื่อนเมืองพหุวัฒนธรรมแห่งความสุขในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

วิธีดำเนินการวิจัยและขอบเขตการศึกษา

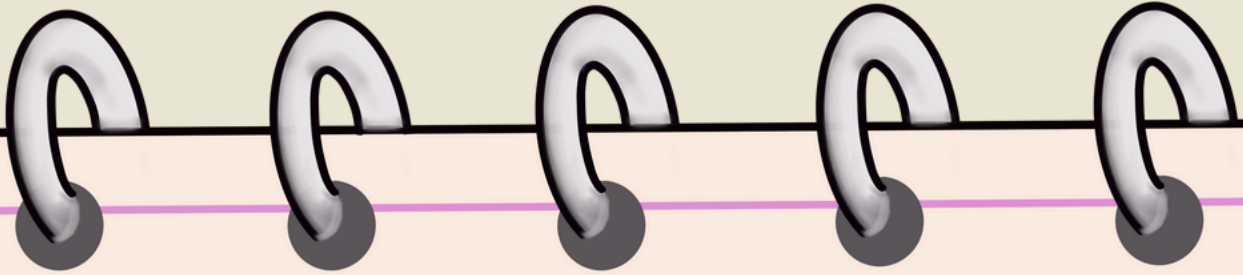
โครงการย่อย 1

- ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (ภาคสนาม)
- การศึกษาต้นแบบเมืองแห่งความสุข ได้แก่ จังหวัดตรัง จังหวัดแม่ฮ่องสอน
- กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ศึกษาที่เป็นเมืองแห่งความสุข ทั้งหมด 2 จังหวัด รวม 20 ท่าน

โครงการย่อย 2

- ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม (PAR)
- พื้นที่ศึกษา คือ อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยกำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือกกลุ่มอาสาสมัครที่เข้าร่วมพัฒนา 1) เป็นแกนนำอาสาที่อยู่ในพื้นที่ศึกษา 2) มีแนวคิดและอุดมการณ์ที่จะพัฒนาชุมชน ท้องถิ่นด้วยความเสียสละ 3) มีใจเปิดกว้างรับพร้อมที่จะทำงานร่วมกับผู้อื่น โดยมีอาสาสมัครที่เข้าร่วม 20 คน
- เครื่องมือที่ใช้ในการสำรวจความเห็นถึงมุมมองเกี่ยวกับความสุขและเมืองแห่งความสุข
- เครื่องมือที่ใช้ในขั้นตอนปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) แบ่งเป็น
 - เครื่องมือที่ใช้ในกระบวนการวิจัยตามวงจร PAOR
 - เครื่องมือที่ใช้ในการจัดกิจกรรมเสริมพลังเครือข่ายภาคประชาชนขับเคลื่อนเมืองพหุวัฒนธรรมแห่งความสุข
 - เครื่องมือที่ใช้ทบทวนผลการปฏิบัติงานเพื่อขับเคลื่อนกลุ่มเครือข่ายร่วมพัฒนาเมืองพหุวัฒนธรรมแห่งความสุข
 - เครื่องมือที่ใช้ในการสังเกตเพื่อวัดผลการมีส่วนร่วมของเครือข่ายภาคประชาชน

นิยามเมืองพหุวัฒนธรรมแห่งความสุข

- **ด้านกายภาพ** กล่าวคือ เป็นเมืองที่มีความสะอาด รักษาธรรมชาติแวดล้อมให้มีความร่มรื่น ปราศจากมลพิษและภัยธรรมชาติ การคมนาคมสะดวก หน่วยงานท้องถิ่นให้การดูแลอย่างดี ประชาชนมีรายได้ที่พอเพียงและมั่นคง มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีอยู่ดี และสุขภาพดี มีวิถีดำเนินชีวิตที่เรียบง่าย
- **ด้านสังคมภาพ** กล่าวคือ เป็นเมืองที่มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ปราศจากขโมยและอาชญากรรม คนมีวินัยเคารพกฎระเบียบสังคม มีรอยยิ้ม ช่วยเหลือเกื้อกูล เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และแบ่งปัน รักษาวัฒนธรรม มีความรักสามัคคี ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน
- **ด้านจิตภาพ** กล่าวคือ เป็นเมืองที่ผู้คนมีศีลธรรม ใจเสียสละ ไม่เห็นแก่ตัว คิดเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม มองโลกในแง่บวก
- **ด้านปัญญาภาพ** กล่าวคือ เป็นเมืองหรือชุมชนที่ผู้คนเข้าใจและเข้าถึงคุณภาพชีวิตที่ดี การเข้าถึงความสุขบนวิถีพอเพียง ปฏิบัติตนตามระบอบประชาธิปไตย สมาชิกทุกคนได้เข้าถึงสิทธิ มีอิสระและโอกาสด้วยความเท่าเทียม ปราศจากการแบ่งแยก การบริหารจัดการท้องถิ่นด้วยความโปร่งใสเปิดให้ประชาชนรับรู้และมีส่วนร่วม

องค์ประกอบการพัฒนาเมืองแห่งความสุข

องค์ประกอบที่ 1 ทุนทางสังคมและทุนทางวัฒนธรรม

- ทุนทางสังคม** ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ทางสังคมในลักษณะของความเชื่อถือไว้วางใจกัน การยอมรับในการทำงานร่วมกัน มีลักษณะเป็นเครือข่ายที่จะเริ่มต้นปรับเปลี่ยนวิธีคิด วิธีปฏิบัติการทำงาน ที่จะเอื้อเสริมให้เกิดการทำงานในการพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้นอย่างมีคุณค่า
- ทุนทางวัฒนธรรม** แบ่งเป็น 3 รูปแบบ ได้แก่ ทุนที่มีอยู่ในตัวตน (EMBODIED FORM) ทุนที่อยู่ในรูปของวัตถุ (OBJECTIFIED FORM) และทุนที่อยู่ในรูปแบบสถาบัน (INSTITUTIONALIZED STATE)

องค์ความรู้การพัฒนาเมืองแห่งความสุข

องค์ประกอบที่ 2 ผู้นำชุมชนและผู้นำทางศาสนา

- **ผู้นำชุมชน** ทั้งผู้นำแบบทางการ แบบกึ่งทางการ และแบบตามธรรมชาติ ประชาชนทั่วไปและกลุ่มผู้นำชุมชนรุ่นใหม่ โดยผู้นำชุมชนต้องมีคุณลักษณะของการเป็นผู้นำชุมชนที่ดี 4 ด้าน ได้แก่ ด้านบุคลิกภาพ ด้านความรู้ ด้านสังคม และด้านกายภาพ
- **ผู้นำทางศาสนา** เป็นผู้นำทางจิตวิญญาณที่เป็นผู้มีวิสัยทัศน์ มีคุณธรรม เป็นต้นแบบผู้มีคุณธรรมศีลธรรมที่ดีให้กับชุมชน ซึ่งทำงานเชิงรุกเพื่อเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชนโดยใช้กิจกรรมทางศาสนา ใช้ศาสนสถานเป็นพื้นที่เชื่อมความสัมพันธ์กับคนในชุมชน และสร้างสรรค์

องค์ประกอบที่ 3 การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน

- การมีส่วนร่วมในการศึกษาปัญหา
- การมีส่วนร่วมในการวางแผน
- การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ
- การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์
- การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

องค์ประกอบที่ 4 การเป็นเมืองแห่งความสุข

- **กายภาพ** เป็นการสร้างความสุขทางด้านร่างกาย (PHYSICAL DEVELOPMENT FOR HAPPY LIFE)
- **สังคมภาพ** เป็นการสร้างสังคมที่มีความสุขร่วมกัน (SOCIAL BEHAVIORAL DEVELOPMENT FOR HAPPY SOCIAL)
- **จิตภาพ** เป็นการเข้าถึงความสุขภายใน (MIND DEVELOPMENT FOR HAPPY MIND)
- **ปัญญาภาพ** เป็นการใช้ความสุขทำสิ่งที่สร้างสรรค์เป็นประโยชน์ (WISDOM DEVELOPMENT FOR HAPPY CREATIVITY)

การพัฒนาการเสริมสร้างพลังเครือข่ายภาคประชาชน ขับเคลื่อนเมืองพหุวัฒนธรรมแห่งความสุข ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ประกอบด้วย 4 ระยะ กับ 16 กิจกรรมก้าวอย่างเพื่อเสริมพลังและพัฒนา

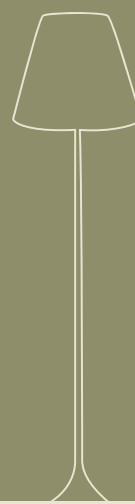
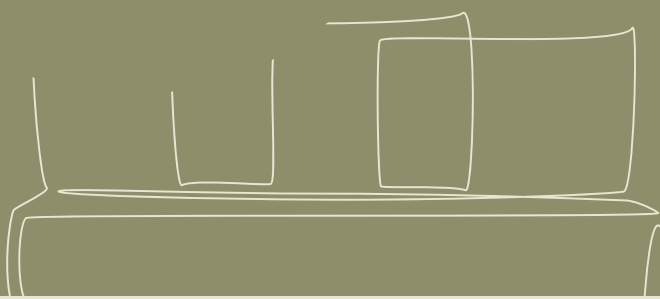
ระยะที่ 1

เตรียมคน เตรียมข้อมูล
วิเคราะห์บริบทการรับรู้ความ
สุขในจังหวัด
พระนครศรีอยุธยา โดยการ
สื่อสารสร้างความเข้าใจและค้นหา
นักวิจัยท้องถิ่นเข้าร่วม
โครงการ สัมรวจข้อมูลบริบท
เกี่ยวกับความสุขในจังหวัด
พระนครศรีอยุธยา

ระยะที่ 2

ปฏิบัติการพัฒนาเสริมสร้างพลังผู้นำอาสาสร้าง
เครือข่ายแบบมีส่วนร่วม
มีบันไดก้าวอย่างที่
1- 4 เพื่อเสริมสร้างให้กลุ่มแกนนำอาสาที่เข้าร่วมมี
เป้าหมายและสร้างความเข้มแข็งของกลุ่ม

- **ก้าวที่ 1** รวมพลังจิตอาสาสมัครอยุธยา
- **ก้าวที่ 2** เชื่อมความคิดร่วมวางแผนพัฒนาจากโจทย์ในพื้นที่
- **ก้าวที่ 3** สร้างสรรค์การเรียนรู้จากถอดคิด ร่วมพลังเดินหน้าสู่เป้าหมายอย่างเป็นระบบ
- **ก้าวที่ 4** ทบทวนวิสัยทัศน์ ขับเคลื่อนพลังอาสา สร้างสุข

ระยะที่ 3

**ปฏิบัติขับเคลื่อนแผนสู่การปฏิบัติกิจกรรม
สร้างสรรค์เมืองพหุวัฒนธรรมแห่งความสุขด้วยการ
เสริมสร้างพลังเครือข่าย** ด้วยบันไดก้าวอย่าง 5-13

- **ก้าวที่ 5** สร้างการมีส่วนร่วมในการเป็นเจ้าของ กองทุนสวัสดิการ
- **ก้าวที่ 6** พลเมืองอาสาขับเคลื่อนโครงการขยะสร้างสุข
- **ก้าวที่ 7** สร้างพลังตื่นตัว รวมพลคนรักภัยท้องถิ่น พัฒนาท่องเที่ยวชุมชน
- **ก้าวที่ 7** สร้างพลังตื่นตัว รวมพลคนรักภัยท้องถิ่น พัฒนาท่องเที่ยวชุมชน
- **ก้าวที่ 8** ท่องเที่ยวเกาะเรียน ตามรอยเก่าทองกับม้า
- **ก้าวที่ 9** เชื่อมเครือข่ายขยายผลความร่วมมือสร้างเมืองพหุวัฒนธรรมแห่งความสุข
- **ก้าวที่ 10** ท่องเที่ยวหัตถาพาสัมกับพลเมืองอาสา
- **ก้าวที่ 11** พลเมืองอาสาบ้านใหม่พาท่องเที่ยวทุ่งมะขามหย่อง
- **ก้าวที่ 12** ขยายพลังอาสาขยะสร้างสุข
- **ก้าวที่ 13** พลเมืองอาสาพาท่องเที่ยวพหุวัฒนธรรมสำเภาล่ม

ระยะที่ 4

**หลัยหลังแลหน้า ทบทวนการ
ทำงานและวางแผนรวมพลังเครือ
ข่ายขยายพื้นที่แห่งความสุข**

- **ก้าวที่ 14** สานพลังพลเมืองอาสา สัญจรเกาะเรียน เป็นการวางแผนหาวิธีแบบกันเองและสร้างพลังบวก มีการพูดคุยหาวิธีสร้างพลังขับเคลื่อนเครือข่าย
- **ก้าวที่ 15** สานต่อพลังอาสาสร้างยุวชนไกด์ท้องถิ่นชุมชน การจัดการท่องเที่ยวชุมชนโดยมีเยาวชนอาสาเข้ามามีส่วนร่วม
- **ก้าวที่ 16** ทักทอพลังเครือข่าย สร้างสุขอย่างมีส่วนร่วมผ่านท่องเที่ยวชุมชน

กลไกการเสริมสร้างพลังเครือข่ายภาคประชาชนเพื่อขับเคลื่อนเมืองพหุวัฒนธรรมแห่งความสุขในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

1.การร่วมกลุ่มแกนนำอาสา

- นอกจากเป็นผู้ที่มีจิตอาสาแล้ว ยังต้อง มีคุณลักษณะที่สำคัญอันเป็นพื้นฐานการทำงานร่วมกับผู้อื่น กล่าวคือ
 - การคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตัว
 - การเสียสละ แบ่งปัน เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่
 - การเคารพให้เกียรติ รับฟังความเห็นผู้อื่น
 - มีมนุษยสัมพันธ์ ไม่แบ่งแยกความเป็นพวกเขาพวกเรา หรือเอาความแตกต่างทางศาสนา ความเชื่อมาเป็นเครื่องแบ่งกัน
 - พร้อมที่จะเรียนรู้และพัฒนา
 - อดทน และใส่ใจเป้าหมาย

2.การร่วมเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง

เป็นอีกหนึ่งกลไกสำคัญที่ทำให้การขับเคลื่อนเมืองพหุวัฒนธรรมแห่งความสุขเป็นจริงได้ กลุ่มแกนนำอาสาที่มาจากต่างพื้นที่ต้องทำให้กลุ่ม มีความเป็นเครือข่ายที่เกิดจาก วิชาการ โดยเริ่มจากการพัฒนาผู้นำการเปลี่ยนแปลง นอกจากการยัดผู้เข้าร่วมเป็น ศูนย์กลางการเรียนรู้แล้ว หลักการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงสำหรับแกนนำอาสา มี 5 ประการ คือ

- (1) การประจวบพลังบวกความคิดการสร้างการมีส่วนร่วม
- (2) การฟังฟังตนเองด้วยต้นของทุนชุมชน
- (3) การใช้แผนยุทธศาสตร์ในการขับเคลื่อนเป้าหมาย
- (4) การสร้างการมีส่วนร่วมด้วยเครื่องมือและเทคนิคที่หลากหลาย
- (5) การสร้างความสุขภายในด้วยภาวนาเพื่ออาสา

3.การร่วมปฏิบัติการสร้างสุขในชุมชนด้วย เครือข่ายแกนนำอาสา

พลังแห่งการร่วมปฏิบัติการสร้างสุขในชุมชน เป็นการนำแผนยุทธศาสตร์ของกลุ่มเครือข่ายแกนนำอาสา มาขับเคลื่อนสู่การลงมือปฏิบัติเพื่อให้วิสัยทัศน์ พันธกิจของกลุ่มบรรลุผล ดังนั้นปฏิบัติการสร้างสุขจึงมี 2 มิติ กล่าวคือ

1.ปฏิบัติการสร้างสุขขับเคลื่อนกลุ่มแกนนำอาสา

การนำแผนยุทธศาสตร์ของกลุ่มมาทบทวนและวางโครงสร้างการทำงานร่วมกัน มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบร่วมกันตามต้นทุนและความสนใจที่มีของผู้นำ ด้วย
วงจร

2.ปฏิบัติการสร้างสุขในชุมชนแบบมีส่วนร่วม

1. ร่วมค้นหาโจทย์ร่วมที่สมาชิกหรือกลุ่มเห็นแล้วอยากมาร่วมเรียนรู้หาทางแก้ไข
2. ร่วมคิดวางแผนการทำงานโดยมีบทบาทหน้าที่
3. ร่วมลงมือปฏิบัติเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย
4. ร่วมรับผลประโยชน์
5. ร่วมประเมินผลและติดตามเพื่อพัฒนา มาใช้ในการทำงานร่วมกับชุมชน และทำงาน
อย่างเป็นระบบในการทำงานเชิงพื้นที่ด้วยวงจร PAOR

4. การร่วมสื่อสารติดตามผลขยายเครือข่าย

เป็นตัวเชื่อมสำคัญที่เสริมเสริมพลังอำนาจภาคประชาชนในการรวมเป็นเครือข่ายแกนนำอาสาสร้างสุขมีความเข้มแข็งและสามารถขยายผลความสำเร็จเพื่อสร้างจิตสำนึกให้คนในสังคมมาร่วมกันทำสิ่งที่ดีให้กับชุมชนที่อยู่อาศัย โดยการเสริมพลังด้วยการสื่อสารมี 2 ระดับ ตามการทำงานชุดปฏิบัติการสร้างสุขในชุมชนด้วยเครือข่ายแกนนำอาสา กล่าวคือ

1. การสื่อสารติดตามการขับเคลื่อนงานกลุ่มเครือข่ายแกนนำอาสา
2. การสื่อสารสาธารณะผลงานของกลุ่มแกนนำอาสาเพื่อเชื่อมขยายเครือข่าย

5. การมีกลยุธามิตรบนฐานคิดการใช้วิจัยเพื่อพัฒนาชุมชน

การมีนักวิจัยเป็น พี่เลี้ยงกลยุธามิตรในฐานะนักวิชาการ มาให้ความรู้ ช่วยแนะนำหนุนเสริมให้แกนนำอาสาแก้ปัญหาพัฒนาชุมชนด้วยฐานคิดแบบวิจัย การมีนักวิจัยท้องถิ่นจะทำให้เกิดการพัฒนาต่อยอดและสามารถแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบอย่างมีความคิดสร้างสรรค์ สร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ที่จะนำพาชุมชนไปสู่ความสุขอย่างยั่งยืนด้วยศักยภาพของชุมชนที่ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

องค์ความรู้จากการวิจัย

การเสริมสร้างพลังเครือข่ายภาคประชาชนเพื่อขับเคลื่อนเมืองพหุวัฒนธรรมแห่งความสุข ได้โมเดล “PAR SUK : สานพลังแกนนำอาสาสร้างการมีส่วนร่วมเมืองพหุวัฒนธรรมแห่งความสุข “

PAR-Participatory

หลักการมีส่วนร่วมซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการเสริมพลังอำนาจ ภาคประชาชนให้มีความเข้มแข็ง มี ๓ หลักการสำคัญที่ต้องคำนึงถึง คือ ความเต็มใจและตั้งใจ ความเสมอภาค เสรีภาพและอิสรภาพ การมีส่วนร่วมจะเป็นการเสริมสร้างพลังชุมชนให้สามารถนำศักยภาพที่มี ทั้งที่เป็นเรื่องของทุนทางทางสังคม วัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มาใช้ให้เกิดประโยชน์และทุกคนมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนา ตั้งแต่ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผลประโยชน์ ร่วมประเมินติดตามผล ทั้งนี้ต้องอาศัยการทำงานแบบวงจร PAOR กล่าวคือ การวางแผน (Plan) การปฏิบัติ (Act) การสังเกตการณ์ (Observe) และการสะท้อนการปฏิบัติ (Reflection) โดยการใช้วิจัยเพื่อชุมชนเป็นฐานในการสร้างพลังอำนาจให้ชุมชนโดยอาศัยพลังแห่งกัลยาณมิตร บนฐานคิดการใช้วิจัยได้สร้างองค์ความรู้ บทเรียน และภูมิปัญญาปฏิบัติ สังคมเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ มีความเติบโตและเจริญงอกงามทางศิลปะและวัฒนธรรม บูรณาการอยู่ในวิถีปฏิบัติและวิถีความเป็นชุมชน ทั้งนี้การสร้างการมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างพลังอำนาจภาคประชาชน

SUK คำว่า สุข

หมายถึง เมืองพหุวัฒนธรรมแห่งความสุขที่ครอบคลุมทั้ง 4 ด้าน คือ จิตภาพ ปัญญา ภาพ กายภาพ และสังคมภาพ โดยการขับเคลื่อนของเครือข่ายภาคประชาชนที่ได้รับการเสริมพลังอำนาจที่เป็นวงจร 4 ขั้น กล่าวคือ

- 1) พลังแห่งการร่วมกลุ่มแกนนำอาสา ค้นหาสมาชิกเพื่อเชื่อมประสานรวมแกนนำอาสาที่มีจุดหมายร่วมกันมาเพิ่มพลังอาสาและสร้างการมีส่วนร่วม
- 2) พลังแห่งการร่วมเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง มี 5 ประการ
- 3) พลังแห่งการร่วมปฏิบัติการสร้างสุขในชุมชนด้วยเครือข่ายแกนนำอาสา
- 4) พลังแห่งการร่วมสื่อสารติดตามขยายเครือข่าย

พลังแห่งการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง มี 5 ประการ

- 1) การประจักษ์พลังบวกความคิดการสร้างการมีส่วนร่วม
- 2) การพึ่งพิงตนเองด้วยต้นของทุนชุมชน
- 3) การใช้แผนยุทธศาสตร์ในการขับเคลื่อนเป้าหมาย
- 4) การสร้างการมีส่วนร่วมด้วยเครื่องมือและเทคนิคที่หลากหลาย
- 5) การสร้างความสุขภายในด้วยภาวนาเพื่ออาส

**กลไกการทำงานประสานกันระหว่าง PAR และ SUK มีลักษณะเป็น
พลวัตร กล่าวคือ เป็นวงจรที่สามารถพัฒนาได้อย่างต่อเนื่อง
โดยการเริ่มต้นวงจรการเสริมสร้างพลัง ดังนี้**

วงจรที่ 1

- การพัฒนาจิตภาพ โดยเริ่มจากผู้นำอาสาหรือแกนนำอาสาที่ต้องมีการรวมกลุ่มกันเพื่อให้เกิดพลังการขับเคลื่อนงาน เพราะลำพังหากผู้นำอาสาหรือแกนนำอาสา อยู่เพียงลำพังหรือเป็นส่วนน้อยในการทำงานเชิงพื้นที่อาจเผชิญกับปัญหาการทำงานที่หวังผลประโยชน์หรือทำงานเพียงแค่รับทหน้าที่มากกว่าทำด้วยใจอาสา การรวมกลุ่มแกนนำอาสาจะทำให้เกิดพลังใจและเป็นการสร้างพื้นที่การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ดังนั้นระยะเริ่มต้นจึงควรทำให้เกิดพลังแห่งการร่วมกลุ่มแกนนำอาสาซึ่งเป็นการนำความเสียสละและสร้างอุดมการณ์ร่วมของกลุ่มทำให้เกิดความสุขด้านจิตภาพจึงเป็นกลไกระยะเริ่มต้นที่สำคัญที่จะส่งต่อไปยังวงจรที่ ๒

วงรอบที่ 2 การพัฒนาปัญญาภาพ

ด้วยเสริมพลังกลุ่มแกนนำอาสาด้วยพลังแห่งการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง เป็นระยะที่นำพลังความสุขที่ได้ทำประโยชน์และอุทิศตนมาเป็นแรงขับให้เกิด ปัญญาที่ได้จากการเรียนรู้และร่วมคิด ร่วมวิเคราะห์ด้วยใจที่เปิดกว้างและ ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นจึงเกิดปัญญาภาพขึ้น ด้วยพลังแห่งการเรียนรู้ ที่มุ่งสร้างให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งต่อตัวแกนนำอาสาเองที่จะส่งต่อไปสู่ ชุมชนซึ่งต้องอาศัยพลังสันติภายในหรือพลังใจที่เข้มแข็ง การเสียสละสละ ไม่ เห็นแก่ตัว อันจะส่งผลไปสู่การทำงานร่วมกันให้ประสบความสำเร็จ

วงรอบที่ 3 การพัฒนากายภาพ

เป็นการนำพลังความเป็นจิตอาสาและปัญญาที่ได้จากการเรียนรู้และพัฒนาร่วมกัน ของกลุ่มแกนนำอาสาไปสู่การลงมือปฏิบัติ วงรอบในระยะนี้จึงเป็นเรื่องของการทำงาน ร่วมกันระหว่างสมาชิกกลุ่มแกนนำอาสาและการทำงานร่วมกันระหว่างแกนนำอาสา กับ ประชาชนหรือเครือข่ายในพื้นที่ โดยมีโจทย์หรือความต้องการของชุมชนเป็นฐาน การนำทุนสังคม ทุนวัฒนธรรม ที่ชุมชนมีมาพัฒนาต่อยอดสร้างรายได้ หรือพัฒนา ชุมชนให้เกิดความน่าอยู่ ส่งเสริมวิถีการดำเนินชีวิตแบบพอเพียงของคนในชุมชน หากิน หากเก็บ และไม่มัวเมาในอบายมุข ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยพลังกลุ่ม แกนนำอาสาชวนชุมชน ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับประโยชน์ และร่วมปรับปรุงพัฒนา ต้องอาศัยการเคารพให้เกียรติกันและกัน การแบ่งปันทรัพยากรด้วยความเอื้ออาทร และเอาใจใส่กันและกัน การร่วมสะท้อนแง่มุมที่เกิดประโยชน์และสร้างพลังบวกในการ ทำงานจะเสริมสร้างให้เกิดพลังอำนาจของชุมชนและสร้างสุขทั้งในระยะการวางแผน งานร่วม การทำงานร่วม และการสะท้อนผลร่วม หัวใจสำคัญที่สุดคือการได้รับประโยชน์ ร่วมกันของทุกฝ่ายที่เข้ามามีส่วนร่วม

เป็นเรื่องของการเสริมสร้างสังคมให้ตระหนักรู้จากการทำงานร่วมกันของเครือข่ายพลังอาสาภาคประชาชน ซึ่งปัจจุบันสื่อออนไลน์มีอิทธิพลต่อสังคมถ้านำมาใช้ให้เกิดคุณค่าและเพิ่มมูลค่าของสังคม ดังนั้นการขับเคลื่อนพลังอำนาจภาคประชาชนจะแข็งแกร่งได้ ต้องมีการสื่อสารให้สังคมภายนอกได้รับรู้และสร้างการมีส่วนร่วมในกิจกรรมอาสาที่ดำเนินการ ซึ่งลำพังเพียงกลุ่มเครือข่ายจะใช้ช่องทางประชาสัมพันธ์อย่างเดียวจะไม่เพียงพอ ต้องอาศัยให้เกิดการแชร์ข่าวสาร กิจกรรมต่าง ๆ ผ่านภาคีเครือข่ายอาสาที่มีอุดมการณ์ร่วมกันและได้รับประโยชน์ร่วมกัน รวมถึงประสานเครือข่ายหน่วยงานรัฐ เอกชน ภาคประชาสังคม มาร่วมขับเคลื่อนกิจกรรมสร้างวัฒนธรรมอาสาพัฒนาชุมชน สังคมให้เกิดความสุขที่มาจากการพึ่งพิงตนเอง การเห็นคุณค่าทุนสังคม ทุนวัฒนธรรม ทุนมนุษย์ที่ชุมชนมี นำมาพัฒนาต่อยอดสร้างรายได้ สร้างความรักสามัคคี และสร้างความสุขให้เกิดขึ้นอย่างมีพลัง และการสื่อสารสาธารณะผลงานของกลุ่มแกนนำอาสา นอกจากจะเป็นการทำให้เชื่อมขยายเครือข่ายเชิงรุกแล้ว ยังเป็นจุดดึงดูดให้ผู้สนใจเข้ามาร่วมขับเคลื่อนเป็นแกนนำอาสาที่สามารถพัฒนาและขยายวงรอบการทำงานได้อย่างไม่สิ้นสุด ดังคำกล่าว “พระนครศรีอยุธยาไม่สิ้นคนดี” หากมีการขับเคลื่อนพลังอาสาภาคประชาชนอย่างมีระบบและกลไกด้วยโมเดล PAR-SUK

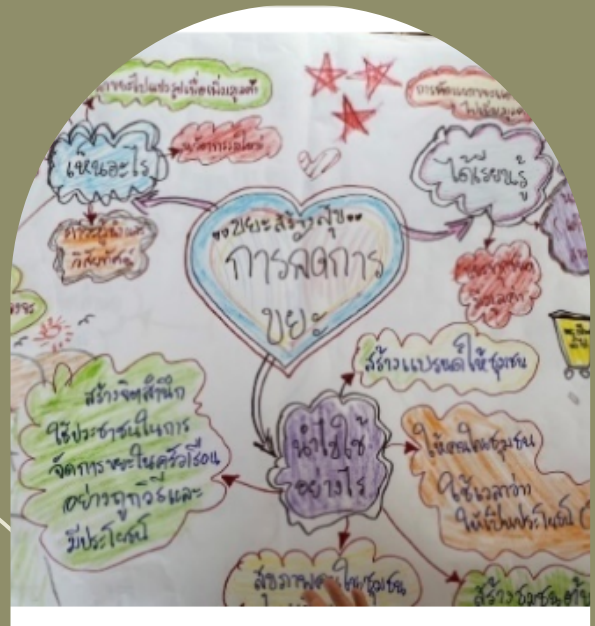
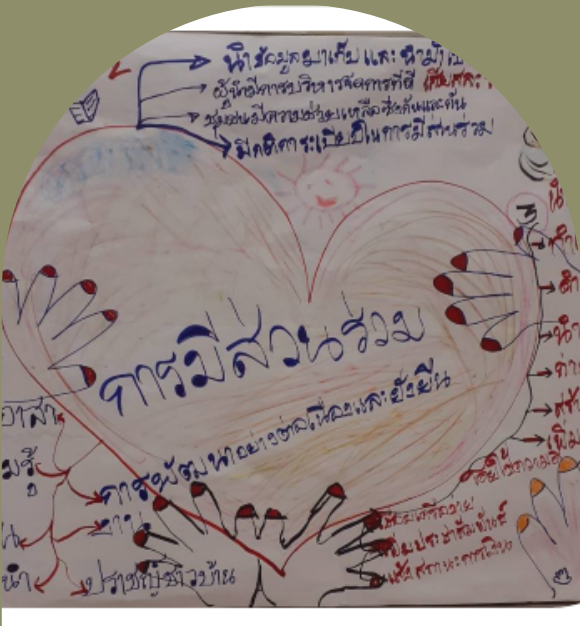

ภาพกิจกรรม

ภาพกิจกรรม

ประวัติผู้วิจัย

ผศ. ดร.ชันทอง วัฒนะประดิษฐ์
หัวหน้าแผนงานวิจัย

- อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรปริญญาโท และปริญญาเอก หลักสูตรสันติศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 - ปริญญาตรี: บริหารธุรกิจบัณฑิต, คณะบริหารธุรกิจ (การโฆษณาและประชาสัมพันธ์) มหาวิทยาลัยรามคำแหง
 - ปริญญาโท: ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, จิตวิทยา อุตสาหกรรมและองค์การ (ศศ.ม.) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย .
 - ปริญญาเอก: พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต, พระพุทธศาสนา (พร.ด.) มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

